

Datum
2024-11-27

Revisionen

Till:
Kommunstyrelsen
Produktionsnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

Granskning av VA-verksamheten samt IT-säkerheten inom området

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av VA-verksamheten samt IT-säkerheten inom området. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen och produktionsnämnden lämnar synpunkter på rekommendationer och slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 25 mars 2025. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Med vänliga hälsningar

Bertil Böhlin
Ordförande

Granskning av VA- verksamheten samt IT- säkerheten inom området

Rapport

Kramfors kommun

KPMG AB

2024-11-27

Antal sidor 22

Bilagor 1

Kramfors kommun

Granskning av VA-verksamheten samt IT-säkerheten inom området

2024-11-27

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	6
2.2	Revisionskriterier	7
2.3	Metod	7
3	Resultat av granskningen	8
3.1	Styrning, ledning och ansvar vad gäller VA-verksamheten	8
3.2	Rutiner och processer för VA-verksamheten	10
3.3	Ekonomisk redovisning	11
3.4	Vatten & vattenkvalitet med mera	12
3.5	IT-säkerhet inom VA-verksamheten	13
3.6	Riskhantering och beredskap inom VA-verksamheten	14
3.7	Säkerhetsåtgärder	17
3.8	Kontinuitetshantering och planer	18
4	Samlad bedömning och rekommendationer	20
	Bilaga 1	22
	Underhållskostnader	22

1 Sammanfattning

KPMG har av Kramfors kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens VA-verksamhet samt även IT-säkerheten inom området. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har ändamålsenliga och säkra rutiner vad gäller VA-verksamheten, om god redovisningssed inom området tillämpas samt om säkerhet och beredskap kopplad till området är tillräcklig.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen delvis har ändamålsenliga rutiner vad gäller VA-verksamheten, att god redovisningssed inom området delvis tillämpas och att säkerheten och beredskapen kopplad till området delvis är tillräcklig.

I det följande redovisas våra bedömningar och rekommendationer kopplat till revisionsfrågorna.

Revisionsfråga	Bedömning
Sker styrning, ledning och ansvar beträffande VA-verksamheten på ett ändamålsenligt sätt?	Delvis
Följs god redovisningssed vad gäller VA-verksamheten? Det gäller bl a redovisningsmässiga principer för såväl bruknings- som anläggningsavgifter, självkostnad/kostnadstäckning samt hantering av ev VA-/investeringfonder.	Delvis, det måste säkerställas att de kriterier vad gäller avsättning till fond för framtida nyinvesteringar som finns i Lagen om allmänna vattentjänster efterlevs.
Finns dokumenterade rutiner och tillförlitliga planeringsverktyg för att bedöma underhållsbehov på VA-anläggningar?	Delvis
Uppdateras planeringsverktygen löpande?	Ja
Finns aktuella underhållsplaner för VA-anläggningar?	Ja
Sker prioriteringar avseende underhållsarbetet på ett ändamålsenligt sätt?	Delvis
Säkerställs en tillräcklig vattenkvalitet?	Ja

Revisionsfråga	Bedömning
Säkerställs åtgärder vid akut dricksvattenbrist t ex vid läckor, smitta etc?	Ja
Finns aktuell beredskapsplan för katastrofer/avbrott i vattenförsörjningen?	Nej. Vattentjänstplan finns i utkastform och behöver fastställas i kommunstyrelsen och i kommunfullmäktige för att få verkan.
Har risk- och sårbarhetsanalyser genomförts som inkluderar informationssäkerhetsrisker som kan drabba VA-verksamheten?	Delvis
Finns ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete som motsvarar de behov och krav som ställs på samhällsviktiga verksamheter?	Nej
Har tekniska säkerhetsåtgärder vidtagits i nivåer som krävs för samhällsviktig verksamhet, exempelvis för att skydda nätverk, anläggningar och information?	Delvis
Finns en tillräcklig kontinuitetsplanering med tillhörande reservrutiner för att upprätthålla verksamheten om en kritisk it-säkerhetshändelse skulle inträffa?	Delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi produktionsnämnden att:

- Upprätta rutiner och riktlinjer för hur arbetet generellt ska bedrivas kring VA-verksamheten i kommunen, t ex i formen av en teknisk handbok. Detta som ett ytterligare stöd i arbetet som kan vara värdefullt i samband med att t ex nya medarbetare rekryteras.
- Fortsätta arbetet med att stärka underlagen i de bägge verksamhetssystemen VA-banken respektive IDUS genom att prioritera att fortsatt lägga in data, uppgifter och information om såväl VA-ledningar som VA-verk i respektive verksamhetssystem.
- Fortsätta arbetet och insatserna kring att utveckla säkerheten och skyddet vad gäller VA-anläggningarna, bl a genom olika typer av fjärrövervakning.
- Fastställa prioriteringsgrunder för de underhållsinsatser och underhållsåtgärder som ska genomföras inom ramen för VA-verksamheten.

Kramfors kommun

Granskning av VA-verksamheten samt IT-säkerheten inom området

2024-11-27

- Fortsätta med att säkerställa att tillräckliga underhållsåtgärder och underhållsinsatser genomförs i syfte att bibehålla status, skick och värde på nuvarande VA-ledningar och VA-verk.
- Överväga om underhållsplanerna inom VA-verksamheten ska ha ett längre tidsperspektiv än vad som för närvarande är fallet. I nuläget finns underhållsplaner som gäller för tre år.
- Säkerställa att tillräckliga investeringar sker inom avloppsreningsverkssidan framöver, detta för att bli kunna uppfylla avloppsdirektiv från EU.
- Säkerställa att avsättning till fond för framtida nyinvesteringar sker enligt de regler som gäller i Lagen om allmänna vattentjänster.
- Säkerställa att vattentjänstplan antas i såväl kommunstyrelsen som i kommunfullmäktige under senare delen av 2024.
- Säkerställa uppföljning av uppdrag i Verksamhetsplan 2024 inom robusthet och kontinuitetsplanering för att tillse att framdrift inom förvaltningen sker enligt ställda förväntningar.
- Komplettera nuvarande risk- och sårbarhetsanalys med ytterligare riskhanteringsprocesser i relation till den samhällsviktiga verksamhet som nämnden ansvarar för i ett samhällsperspektiv.
- Säkerställa att systemsäkerhetsanalyser görs för de system som nyttjas i de samhällsviktiga verksamheterna.
- Säkerställa att åtgärder vidtas som analyser visar behov om för att höja förmågan att upprätthålla verksamheten i händelse av kriser.
- Fortsatt följa utvecklingen av NIS2-direktivet och den svenska tillämpningen i Cybersäkerhetslagen för anpassning enligt de krav som nämnden och verksamheten behöver efterleva.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa uppföljning av uppdrag i Verksamhetsplan 2024 inom informationssäkerhet för att tillse att framdrift inom förvaltningen sker enligt ställda förväntningar.
- Säkerställa att det finns en organisation och ansvarsfördelning som är anpassad efter kommunens behov och krav i informationssäkerhetsarbetet.
- Fortsatt följa utvecklingen av NIS2-direktivet och den svenska tillämpningen i Cybersäkerhetslagen för anpassning enligt de krav som styrelsen och verksamheten behöver efterleva.

2 Bakgrund

KPMG har av Kramfors kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens VA-verksamhet samt även IT-säkerheten inom området. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

När det gäller VA-anläggningar finns stora utmaningar i Sveriges kommuner. Gemensamma utmaningar är en alltför lång omläggningstakt på ledningsnätet, problem med inläckage av vatten på spilledningsnätet som orsakar problem både i fastigheter och i reningsverk, tillgång till reservvatten m m.

Kostnader för VA-anläggningar är en väsentlig post i kommunens budget. Därför är det viktigt att kommunen har en ändamålsenlig och tillräcklig styrning och kontroll av att bland annat anläggningarnas underhållsbehov tillgodoses. Underhållet indelas allmänt i dels förebyggande underhåll, dels avhjälpande underhåll (akuta åtgärder). Om kommunen investerar för lite i underhållet över tid kan behov av mer långtgående åtgärder uppstå vilket är väsentligt dyrare än normalt underhåll.

Vatten är vårt viktigaste livsmedel och av väsentlig betydelse för alla kommunmedborgare och även för kommunens förmåga att planera och genomföra sin verksamhet. Det är av yttersta vikt att vattenkvaliteten i kommunen är god och att det även finns ändamålsenliga och säkra rutiner vad gäller vattenleveransen och även en beredskap för att hantera händelser som innebär någon form av störning eller avvikelse i leveransen. Inom ramen för det kommunala åtagandet finns en rad samhällsviktiga funktioner, där vattenförsörjningen är en sådan, vilka om de inte fungerar kan leda till skada för såväl enskilda individer som samhället i stort.

Dessa samhällsviktiga funktioner behöver fungera varje dag även om incidenter inträffar och det för verksamheten är ett så kallat onormalt läge. Den digitala transformationen innebär att det har skapats ett beroende av kontinuerligt fungerande informations- och kommunikationsteknik vilket även leder till att ett bortfall av dessa kritiska tillgångar får större konsekvenser än tidigare. För att undvika allvarlig påverkan på samhället krävs därför väl dokumenterade riskanalyser, säkerhetsåtgärder samt en kontinuitetsplanering som beskriver hur verksamheten ska bedrivas även utan tillgång till system och information.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att kommunens VA-verksamhet samt dess kritiska beroenden till it och informationssystem behöver granskas.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har ändamålsenliga och säkra rutiner vad gäller VA-verksamheten, om god redovisningssed inom området tillämpas samt om säkerhet och beredskap kopplad till området är tillräcklig.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

VA-verksamheten

- Sker styrning, ledning och ansvar beträffande VA-verksamheten på ett ändamålsenligt sätt?
- Följs god redovisningssed vad gäller VA-verksamheten? Det gäller bl a redovisningsmässiga principer för såväl bruknings- som anläggningsavgifter, självkostnad/kostnadstäckning samt hantering av ev VA-/investeringsfonder.
- Finns dokumenterade rutiner och tillförlitliga planeringsverktyg för att bedöma underhållsbehov på VA-anläggningar?
- Uppdateras planeringsverktygen löpande?
- Finns aktuella underhållsplaner för VA-anläggningar?
- Sker prioriteringar avseende underhållsarbetet på ett ändamålsenligt sätt?
- Säkerställs en tillräcklig vattenkvalitet?
- Säkerställs akut dricksvattenbrist t ex vid läckor, smitta etc?
- Finns aktuell beredskapsplan för katastrofer/avbrott i vattenförsörjningen?

IT-säkerhet inom VA-verksamheten:

- Har risk- och sårbarhetsanalyser genomförts som inkluderar informationssäkerhetsrisker som kan drabba VA-verksamheten?
- Finns ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete som motsvarar de behov och krav som ställs på samhällsviktiga verksamheter?
- Har tekniska säkerhetsåtgärder vidtagits i nivåer som krävs för samhällsviktig verksamhet, exempelvis för att skydda nätverk, anläggningar och information?
- Finns en tillräcklig kontinuitetsplanering med tillhörande reservrutiner för att upprätthålla verksamheten om en kritisk it-säkerhetshändelse skulle inträffa?

Granskningen har omfattat produktionsnämnden och kommunstyrelsen (IT-verksamheten ligger organisatoriskt under kommunstyrelsen).

2.2 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för granskningens analyser, slutsatser och bedömningar. Dessa är bland annat:

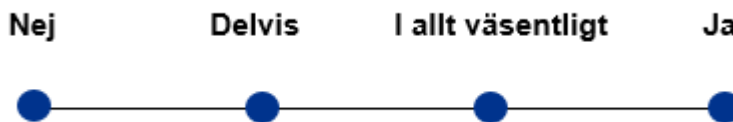
- Kommunallagen 6 kap. 6 § ”Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt”.
- Tillämpbara interna regelverk och policyer

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Intervjuer med tjänstepersoner
- Insamling av relevanta dokument
- Insamling av ekonomisk information
- Analyser
- Skriftlig och muntlig avrapportering

Bedömningarna i granskningen utgår från följande bedömningsnivåer:

De intervjuade har getts möjlighet att sakgranska innehållet i rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrning, ledning och ansvar vad gäller VA-verksamheten

Organisation

Organisatoriskt ligger ansvaret för VA-frågor i Kramfors kommun under produktionsförvaltningens tekniska avdelning. Vad gäller VA-verksamheten finns två st olika enheter på avdelningen, en enhet som avser ledningsnäten och en enhet som avser VA-verken. Ansvarig nämnd som VA-frågorna ligger under är produktionsnämnden.

Inom enheten för ledningsnät arbetar i nuläget 12 personer. Dessa har bl a ansvar för etablering av ledningar/serviser och de tjänster som är aktuella är bl a samordnare, arbetsledare, drifttekniker och rörläggare.

Inom enheten för VA-verk arbetar bl a ingenjörer, tekniker och vattenmätare och dessa har bl a ansvar för VA-verkens dagliga drift och underhåll. I Kramfors kommun finns viss fjärrövervakning vad gäller VA-anläggningarna och detta arbete håller i samband med granskningstillfället på att utvecklas ytterligare.

I nuläget finns 14 vattenverk och i dessa inkluderas bland annat ytvattenverk och borrhål. Vad gäller avloppsreningsverk och andra anläggningar inom avloppssidan finns i nuläget 18 olika anläggningar. Det finns ca 70 mil vattenledningar i Kramfors kommun och därtill 30 mil avloppsreningsledningar. I kommunen finns även 40 st så kallade tryckstegringsstationer och ett 100-tal så kallade avloppspumpstationer. I kommunen förekommer dessutom ett antal såväl enskilda brunnar som enskilda avlopp.

VA-verksamheten är såsom vi uppfattar ett mycket aktuellt och prioriterat område i Kramfors kommun. Detta med anledning av förändrad lagstiftning från år 2025 samt att vatten- och avloppsverksamhet omfattas av NIS-2-direktivet. När det gäller dricksvatten är också Livsmedelsverkets rekommendationer styrande.

Under de senaste åren har arbetet med att öka säkerheten och skyddet vad gäller VA-anläggningarna ökat i omfattning.

Styrande och stödjande dokument

Några skriftliga rutiner eller riktlinjer för hur arbetet generellt med VA-verksamheten ska bedrivas i Kramfors kommun saknas i nuläget.

Vad gäller ledningsnätet används ett system som heter VA-banken som verksamhetssystem. I systemet samlas all dokumentation som rör ledningsnätet. De driftsstörningar som är aktuella läggs även dessa in i systemet och fokus blir på de delar av ledningsnätet där det varit återkommande vattenläckor eller avloppsstopp.

Systemet används bl a till orientering av ledningsnät och anläggningar i va-kartor, dokumentation av driftsstörningar, planering, prioritering av arbeten, upprättande av arbetsorder, uppföljning och slutdokumentation av utförda arbeten samt dokumentation av tillsyn, ronder och inmätning.

I systemet dokumenteras bland annat:

2024-11-27

- driftstörningar/klagomål som kommunen själva hittar samt som kommer in via telefon eller kundtjänst,
- skador som uppkommit på grund av avloppsstopp, översvämningar eller vattenläckor,
- planering, utförande och uppföljning med hjälp av arbetsorder,
- tillsyn av ledningsnät och anläggningar, samt
- ritningar, data och instruktioner kopplade till va-anläggningar

Vad gäller verksidan används ett verksamhetssystem som heter IDUS. I systemet läggs bland annat diverse information och olika nyckeltal kring verken in. Detta avser till exempel olika driftsrapporter samt även ackumulerad kunskap och erfarenheter kring de olika verken. I samband med granskningstillfället framgår att ytterligare arbete behöver genomföras vad gäller inlägg av information och uppgifter i verksamhetssystemet. Verken följs även i olika Excel-ark som bland annat rör driftkontroll och utgör en grund för det dagliga arbetet och tillsynen av verken.

Det finns underhållsplaner upprättade för såväl VA-ledningsnätet som VA-verken. Nuvarande underhållsplaner sträcker sig på en detaljerad nivå ca 3 år framåt i tiden. Respektive ansvarig enhet i kommunen vad gäller ledningsnät och verk har dock en bild och även tankar och idéer kring underhåll längre fram i tiden än 3 år.

3.1.1 **Bedömning**

Vi bedömer att styrning, ledning och ansvar beträffande VA-verksamheten delvis sker på ett ändamålsenligt sätt.

Vi bedömer att det delvis finns dokumenterade rutiner och tillförlitliga planeringsverktyg för att bedöma underhållsbehov på VA-anläggningar.

Vi bedömer att planeringsverktygen löpande uppdateras.

Vi bedömer att det finns aktuella underhållsplaner för VA-anläggningar.

Vi bedömer att rutiner och riktlinjer för hur arbetet generellt ska bedrivas kring VA-verksamheten i kommunen behöver upprättas, till exempel i formen av en teknisk handbok. Detta som ett ytterligare stöd i arbetet som kan vara värdefullt i samband med att till exempel nya medarbetare rekryteras. Vi bedömer att arbetet och insatserna kring att utveckla säkerheten och skyddet vad gäller VA-anläggningarna ska fortsätta, bl a genom olika typer av fjärrövervakning.

Vi bedömer även att arbetet med att stärka underlagen i de bägge verksamhetssystemen VA-banken respektive IDUS ska prioriteras genom att fortsätta att lägga in data, uppgifter och information om såväl VA-ledningar som VA-verk i respektive verksamhetssystem. Verksamhetssystem används tillsammans med Excel-ark som planeringsverktyg och dessa uppdateras löpande.

Det finns underhållsplaner upprättade för VA-anläggningar. Nuvarande underhållsplaner sträcker sig 3 år framåt i tiden. Vi bedömer att övervägande ska göras om underhållsplanerna ska omfatta en längre tidsperiod än 3 år. Ett längre

tidsperspektiv är önskvärt utifrån frågor som VA-systemets robusthet/driftssäkerhet framöver och även utifrån perspektivet om god ekonomisk hushållning.

3.2 Rutiner och processer för VA-verksamheten

Underhållsarbete

Vad gäller underhållsarbetet genomförs mindre åtgärder i egen regi, för t ex utredningar och projekteringar anlitas konsulter genom avrop mot ramavtal och för större åtgärder såsom reinvesteringar och investeringar sker projektspecifika upphandlingar. Bl a anlitas mättekniker i olika grad vad gäller dokumentation och uppdatering av ledningskartor.

I nuläget finns det inga fastställda grunder för hur prioritering ska göras av de underhållsinsatser och underhållsåtgärder som är aktuella. Fokus för underhållsarbetet blir på de delar där det varit driftsstörningar av olika slag såsom t ex vattenläckor och avloppsstopp. I mångt och mycket är det den tekniska livslängden och standarden som avgör när någon underhållsåtgärd eller underhållsinsats blir aktuell. Även olika myndighetskrav är styrande i detta sammanhang.

I samband med granskningstillfället gör ansvariga tjänstepersoner bedömningen att kommunen ligger relativt väl till vad gäller statusen/skicket på ledningsnätet. I nuläget ligger omläggningstakten på vattenledningarna på ca 70 år och omläggningstakten på avloppsledningarna på ca 130 år. I kommunen finns det ledningar av olika material såsom t ex gjutjärn, segjärn, eternit och plast.

Vad gäller VA-verken sker underhållsarbete på samma sätt som beskrivits ovan. Kommunen tillämpar komponentredovisning med därtill hörande komponentavskrivning och även för VA-verken är det den tekniska livslängden eller standarden som i mångt och mycket blir styrande vad gäller arbetet med underhåll och reinvesteringar. I Bilaga 1 framgår budget och utfall vad gäller underhållskostnader för helåret 2023 samt för perioden jan-aug 2024.

3.2.1 Bedömning

Vi bedömer att prioriteringar avseende underhållsarbetet delvis sker på ett ändamålsenligt sätt?

Vi bedömer att produktionsnämnden behöver fastställa prioriteringsgrunder för de underhållsinsatser och underhållsåtgärder som ska genomföras inom ramen för VA-verksamheten. Dessa prioriteringsgrunder bör bilda bas för vad som finns med i underhållsplanerna. Nu utgår kommunen huvudsakligen från tekniska standarder och livslängder vad gäller VA-anläggningar, detta kombineras med kunskap och erfarenhet kring skick och status vad gäller VA-anläggningarna som finns hos ansvariga tjänstepersoner. Vi bedömer det som viktigt att dessa faktorer knyts samman med fastställda prioriteringsgrunder så att det blir tydligt och transparent vilka underhållsinsatser och underhållsåtgärder som blir aktuella och även varför de blir aktuella. Vi bedömer även att produktionsnämnden ska fortsätta med att säkerställa att tillräckliga underhållsåtgärder och underhållsinsatser genomförs i syfte att bibehålla status, skick och värde på nuvarande VA-ledningar och VA-verk. Detta utifrån en god

ekonomisk hushållning. Vi bedömer vidare att produktionsnämnden behöver säkerställa att tillräckliga investeringar sker inom avloppsreningsverkssidan framöver, detta för att bli kunna uppfylla avloppsdirektiv från EU.

3.3 Ekonomisk redovisning

Vad gäller VA-verksamhetens resultat i Kramfors kommun redovisades positiva resultat för 2020, 2021 och 2023 medan ett negativt resultat redovisades för 2022. Av årsredovisningen för 2023 framgår att avräkningen gentemot VA-kollektivet är en "fordran" på ca 404 tkr.

Av årsredovisningen för VA-verksamheten för 2023 framgår även att det vid utgången av detta år fanns en VA-fond som uppgick till motsvarande 30,9 mnkr. I detta sammanhang vill vi poängtera att det går att avsätta medel till en fond för framtida nyinvesteringar om:

- det finns en fastställd investeringsplan,
- avsättningen avser en bestämd åtgärd,
- åtgärden och de beräknade kostnaderna för den redovisas i planen,
- det av planen framgår när de avsatta medlen är avsedda att tas i anspråk, och
- planen innehåller de upplysningar som i övrigt behövs för att bedöma behovet av avsättningens storlek.

Under perioden 2015-2018 hade kommunen en stor investering i ett av vattenverken. Kostnaden var beräknad till 32 mnkr men hamnade slutligen på 40 mnkr. Under den här perioden avsattes ca 23,6 mnkr till fonden.

Aktuellt nu är en investering i ett av avloppsreningsverken som år 2022 kostnadsberäknades till ca 15 mnkr. Nytt beslut om avsättning till VA-fonden togs 2023-12-11 i kommunfullmäktige vad gäller reinvestering/ombyggnad av Öds reningsverk. För tillfället pågår arbete med hur finansiering ska ske och något slutdatum för detta finns inte än. Bedömning görs att kalkylen kommer att behöva justeras årligen med de tänkta åtgärdernas kostnader.

Inkomster från såväl bruks-/debiteringsavgifter som anläggningsavgifter intäktsförslöpande.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer att god redovisningssed delvis följs vad gäller VA-verksamheten.

Redovisningsmässiga principer för såväl bruks- som anläggningsavgifter samt självkostnad/kostnadstäckning bedömer vi följs. Däremot har avsteg skett vad gäller avsättning till VA-/investeringsfond. Det finns ett regelverk i Lagen om allmänna vattentjänster som måste följas och historiskt sett har inte kommunen gjort detta. Avsättning har historiskt sett skett generellt avseende framtida nyinvesteringar.

3.4 Vatten & vattenkvalitet med mera

Vad gäller vattenverk öppnades ett nytt vattenverk, Östby vattenverk, 2019. I vattenverket används mycket modern utrustning och det finns en rad olika skyddsåtgärder/skyddsmekanismer i detta verk.

Vad gäller dricksvatten och kvaliteten på detta finns ett egenkontrollprogram i kommunen som bl a innebär att det finns ett utvecklat provtagningsschema som kommunens miljöavdelning ansvarar för. Kommunen använder såväl sandfiltrering, kolfilter, klorering samt strålning genom ultraviolettt ljus på ytvattenverken vad gäller att säkerställa och säkra kvalitén på dricksvattnet. Prover tas ofta och i samband med granskningstillfället framgår att kvalitén på dricksvattnet i Kramfors kommun är mycket god. 96 % av de prover som tas visar ett godkänt resultat, för resterande 4 % behöver omprov ske. Historiskt sett har ytterligare utredning endast behövt göras i några enstaka fall och undantagsvis har det förekommit rekommendationer från kommunens sida att kokning av dricksvatten måste göras före det att det används. Analyser av vattenproverna sker på särskilt laboratorium.

Akut dricksvattenbrist har endast undantagsvis förekommit. Vid sådana tillfällen har nödvatten ställts ut genom såväl nödvattentankar som vagnar. Övning inom området förekommer löpande. Om akut dricksvattenbrist förekommer finns även en SMS-tjänst som då aktiveras.

Kramfors kommun håller i samband med granskningstillfället på att ta fram en vattentjänstplan som kommer att fastställas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige under senare delen av 2024. En vattentjänstplan ska enligt Svenskt Vatten finnas från 2024 och innehålla kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster. Den ska även ange vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall.

3.4.1 Bedömning

Vi bedömer att en tillräcklig vattenkvalitet säkerställs.

Utifrån de rutiner och processer som finns i kommunen avseende bl a provtagning bedömer vi att dessa säkerställer en tillräcklig vattenkvalitet.

Vi bedömer slutligen att arbetet och insatserna kring att utveckla säkerheten och skyddet vad gäller VA-anläggningarna ska fortsätta, bl a genom olika typer av fjärrövervakning. Detta är en ständigt pågående process inom verksamheten.

Vi bedömer att det säkerställs åtgärder vid akut dricksvattenbrist t ex vid läckor, smitta etc.

I samband med granskningen framgår att det är relativt sällsynt med akut dricksvattenbrist men då detta inträffat har åtgärder genomförts som säkerställt dricksvattenförsörjningen. Vid sådana tillfällen har nödvatten ställts ut genom såväl nödvattentankar som vagnar. Övning inom området förekommer löpande. Om akut dricksvattenbrist förekommer finns även en SMS-tjänst som då aktiveras.

Vi bedömer att det inte finns en aktuell beredskapsplan för katastrofer/avbrott i vattenförsörjningen.

Arbete pågår för närvarande med en vattentjänstplan/beredskapsplan och denna kommer att fastställas i kommunstyrelsen och i kommunfullmäktige under senare delen av 2024.

3.5 IT-säkerhet inom VA-verksamheten

3.5.1 Inledning

Livsmedelsverket är tillsynsmyndighet och branschorganisation för dricksvatten i Sverige. Enligt Livsmedelsverket är dricksvatten vårt viktigaste livsmedel och tillgång till dricksvatten avgörande för att människor och andra funktioner i samhället ska fungera. Alla aktörer som, direkt eller indirekt, arbetar med dricksvattenförsörjning behöver ha beredskap för störningar i verksamheten.

Livsmedelsverket bistår med stöd och information över hur leverantörer av dricksvatten kan arbeta för att höja sin beredskap. De ger även information om aktuellt omvärldsläge och vad som är förhöjda risker¹.

I den information som finns tillgänglig vid tid för granskningen så framgår att det säkerhetspolitiska läget i Europa påverkar Sverige och innebär en ökad risk för störningar i viktiga samhällsfunktioner. Det handlar till exempel om risk för cyberangrepp eller medvetna fysiska angrepp som kan orsaka störningar. Det kan handla om avbrott eller angrepp på tekniska system, inbrott och inbrottsförsök eller förfrågningar om viss sorts information.

Dricksvattenförsörjning är samhällsviktig verksamhet. Livsmedelsverket har som stöd för kommuner och andra aktörer inom dricksvattendistribution tagit fram en handbok i krisberedskap och civilt försvar inom dricksvatten². Handboken består av sju moduler varav modul 4 handlar om informationssäkerhet, personalsäkerhet och fysisk säkerhet.

Utöver att vara en samhällsviktig verksamhet så är även dricksvatten och avlopp sektorer som är identifierade som samhällsviktiga tjänster som då omfattas av NIS-direktivet. Det innebär att det finns lagkrav inom informationssäkerhet för de verksamheter som når upp till vissa fastställda kriterier. Nuvarande kriterier för leverantörer som distribuerar dricksvatten är att tjänsten ska tillhandahållas 20 000 abonnenter eller om det finns ett akutsjukhus på orten.

NIS-direktivet har syftat till att öka säkerheten i nätverk och informationssystem inom samhällsviktiga verksamheter inom EU där konsekvenser vid it-bortfall skulle kunna leda till allvariga konsekvenser med samhällsstörningar.

År 2022 beslutade EU-parlamentet om ett nytt direktiv, benämnt NIS2, med förstärkta krav och en utökning av verksamheter och sektorer som ska omfattas av lagen för att ytterligare stärka säkerheten och även samordningen inom området. I Sverige har en utredning på uppdrag av regeringen genomförts som ska ligga till grund för nytt lagförslag i form av Cybersäkerhetslagen. Lagen förväntas träda i kraft under år 2025.

¹ <https://www.livsmedelsverket.se/beredskap> (2024-11-10)

² Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten. <https://www.livsmedelsverket.se/om-oss/publikationer>

Av utredning och lagförslag framgår ett antal förändringar mot det första NIS-direktivet, exempelvis de nedan som Sveriges kommuner och regioner, SKR, lyfter som väsentliga för kommuner och kommunala bolag:

- NIS2 ställer tydligare krav på riskanalyser och säkerhetskrav, men också på ledningens deltagande i cybersäkerhetsarbetet.
- NIS2 innebär också att hela verksamheten kommer att omfattas av lagstiftningen.
- NIS2 omfattar betydligt fler aktörer än nuvarande lagstiftning (NIS), antalet sektorer ökar från sju till 18.
- En av de nya sektorerna är offentlig förvaltning, vilket innebär att kommuner och regioner kommer att omfattas av lagstiftningen.
- NIS2 innebär också att en administrativ sanktionsavgift införs, för offentlig förvaltning föreslås den ligga på minst 5000 kr och som mest 10 000 000 kr.

Den svenska lagstiftningen har dock vid tid för granskningen ännu inte klargjort vilka kriterier som ska gälla för identifiering av verksamheter.

3.6 Riskhantering och beredskap inom VA-verksamheten

Kramfors kommun har en beslutad *Riktlinje för krisberedskap och skydd mot olyckor*.³ Det finns även beslutade *Riktlinjer för kontinuitetshantering*.⁴ Vi har i granskningen tagit del av den övergripande riktlinjen men inte de specifika riktlinjerna för kontinuitetshantering. Detta eftersom det rör sig om känsliga uppgifter.

Riktlinjen för krisberedskap och skydd mot olyckor beskriver krav och förutsättningar i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys, RSA, och kontinuitetshantering. Dokumentet beskriver planering och åtgärder för åren 2019 – 2022, det vill säga för föregående mandatperiod. Vi uppfattar dock att riktlinjen fortfarande är gällande.

Av intervjuer framgår att säkerhetsfrågorna har aktualiserats de senaste åren men att det finns en hel del arbete kvar att göra inom kommunen. Kommunledningen (både förtroendevalda och tjänstepersoner) uppges ha stort fokus på krisberedskapsarbetet med flertalet väsentliga processer i gång. Förvaltningschef för produktionsförvaltningen är chef för avdelningen säkerhet och beredskap som organisatoriskt tillhör kommunledningsförvaltningen.

Av *Produktionsnämndens Verksamhetsplan för 2024*⁵ framgår bland annat nedanstående uppdrag till samtliga verksamheter kopplat till "Mål 4. Kramfors kommuns invånare har inflytande och erbjuds god service av hög kvalitet med ett gott bemötande":

- Flytta fram positionerna gällande verksamhetens kontinuitetsplanering.
- Vidta åtgärder för att skapa en robustare verksamhet.

³ Beslutade av kommunfullmäktige 2020-02-24

⁴ Beslutade av kommunstyrelsen 2017-04-11

⁵ Daterad 2023-10-02

2024-11-27

Intervjuade beskriver att det utifrån uppdragen finns ett särskilt fokus på arbetet. Av uppföljningsrapporter från produktionsförvaltningen till nämnden under året noterar vi att det saknas uppföljning utifrån ovan uppdrag i rapporterna för april⁶, juni⁷ och september⁸.

3.6.1 Risk- och sårbarhetsanalys VA-verksamheten

Produktionsförvaltningen har enligt uppgift varit involverade i arbetet med kommunens övergripande RSA. Kommunen har i nuläget ingen publik version av denna vilket innebär att vi i granskningen inte har tagit del av den dokumenterade Risk- och sårbarhetsanalysen 2023 - 2027⁹.

Muntliga uppgifter gör gällande att det genom RSA-arbetet blivit tydligt att många verksamheter har ett kritiskt beroende till dricksvatten. VA-verksamheten har å sin sida identifierat att de har ett kritiskt beroende till it. Arbetet uppges dock vara i en inledande fas men just behov inom områdena fysisk säkerhet och it-säkerhet har konstaterats i det arbete som hittills genomförts. Enligt uppgift behövs det göras en mer detaljerad värdering av risker för att identifiera ytterligare åtgärder.

3.6.2 Informationssäkerhetsarbetet inom VA-verksamheten

I *Riktlinjen för krisberedskap och skydd om olyckor* beskrivs informationssäkerhet övergripande genom hänvisning till *Riktlinjer för informationssäkerhet*¹⁰. I riktlinjen anges att alla verksamheter är beroende av tillförlitlig information där avbrott i tillgänglighet kan vara kritiskt och ge allvarliga konsekvenser för kommunens verksamhet eller tredje part.

Enligt *Riktlinjer för informationssäkerhet* ska kommunstyrelsen fastställa vilka system som är samhällsviktiga. Definitionen av samhällsviktiga system är de system som direkt eller indirekt hanterar den information som, vid ett bortfall eller en svår störning, kan leda till stor risk eller fara för befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet eller samhällets grundläggande värden. Hoten mot informationstillgångarna ska fortlöpande analyseras och informationssäkerheten ses som en del av kommunens krishantering i syfte att stärka förmågan att driva verksamheten vidare i händelse av en kris eller samhällsstörning.

Av riktlinjen framgår därtill ett antal krav för system som nyttjas av samhällsviktig verksamhet:

- Systemsäkerhetsanalys är obligatoriskt att genomföras.
- Hotbilden ska löpande analyseras och följas upp och förebyggande åtgärder ska vidtas.

---

⁶ Daterad 2024-04-03

⁷ Daterad 2024-05-27

⁸ Daterad 2024-08-31

⁹ Med hänvisning till att den innehåller skyddsvärda uppgifter som övergår den sekretess som vi som revisorer har rätt att hantera.

¹⁰ Beslutade av kommunfullmäktige 2018-04-23

Kramfors kommun

Granskning av VA-verksamheten samt IT-säkerheten inom området

2024-11-27

- Ska kontrolleras så att krishanteringsförmågan upprätthålls.
- Allvarliga incidenter beträffande informationssäkerheten ska anmälas till informationssäkerhetssamordnare enligt särskild rutin.

Vad gäller informationssäkerhetsarbetet så beskriver intervjuade att det fortfarande inte kommit i gång på ett systematiskt vis i kommunen. Arbetet har enligt uppgift en hög prioritet, exempelvis framgår av kommunstyrelsens verksamhetsplan ett flertal uppdrag till förvaltningen kopplat till målstyrningen i kommunen. Av uppföljning i april¹¹ och juni¹² kan vi notera att flera uppdrag uppges vara påbörjade och vissa inte påbörjade. Inget av uppdragen hade vid uppföljning i juni slutförts.

Arbetet har enligt intervjuade hindrats flera gånger på grund av personalförändringar. Den resurs som har funnits tillgänglig i arbetet fick under hösten 2024 andra uppgifter vilket innebär att rollen åter igen är vakant.

Ett av uppdragen som kommunledningsförvaltningen fått under år 2024 är att ta fram en systemförteckning av samtliga system inom kommunen. I uppföljning av uppdrag framgår av rapporten i juni att samtliga IT-system i förvaltningen är identifierade och respektive systems prioritet är satt. Däremot framgår att klassning för systemsäkerheten återstår innan dokumentet kan fastställas. Därefter är nästa steg att upprätta systemförvaltningsplaner för prioriterade system. I uppföljningsrapport från kommunstyrelseförvaltningen vid delårsbokslutet framgår att ett malldokument för systemförvaltningsplaner har färdigställts. Det saknas uppgift om framdriften i övriga uppdrag kopplat till informationssäkerhet.

I systemkartläggningen som gjorts beskrivs av intervjuade att samtliga system inom VA-verksamheten har fått den högsta prioriteringen. Vi har i granskningen inte tagit del av förteckningen för att verifiera den muntliga uppgiften. VA-verksamheten hade vid tidpunkten för intervjuerna inte gjort några systemsäkerhetsanalyser. De har därigenom inte identifierat vad som är skyddsvärd information och vilka behov av säkerhetsåtgärder som finns. I avsaknad av detta så saknas för närvarande underlag för att kommunicera eventuella behov och krav till kommunens it-avdelning eller externa leverantörer för de informationssystem eller it-komponenter som nyttjas inom den samhällsviktiga verksamheten.

Verksamhetsrepresentanter framhåller däremot att det finns en medvetenhet om att omvärldsläget och nya säkerhetskrav innebär ett antal åtgärder som inte tidigare har behövt beaktas. Detta uppges gälla både anläggningsprocesser med tillhörande automation och information men även avseende personalsäkerhet och fysisk säkerhet. Intervjuade uppges att VA-verksamheten gjort bedömningen att de inte har omfattats av nuvarande NIS-direktiv men att de kommer omfattas av de nya lagkraven utifrån NIS2. De har dock endast börjat titta på vad det innebär och inte kommit i gång på allvar med anpassningar. De är dock medvetna om att det kommer innebära stora anpassningar inom flera väsentliga områden, särskilt med tanke på att kommunen har ett eftersatt arbete inom informationssäkerhet på övergripande nivå. Intervjuade beskriver att de

---

¹¹ Daterad 2024-04-02

¹² Daterad 2024-06-03

framöver kommer att ta vara på erfarenhet och kunskap inom Valförvaltningsförvaltningen, då de har kommit längre i informationssäkerhetsarbetet.

3.6.3 Bedömning

Vi bedömer att produktionsnämnden delvis har genomfört risk- och sårbarhetsanalyser som inkluderar informationssäkerhetsrisker som kan drabba VA-verksamheten.

Vi bedömer dock att det saknas ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete som motsvarar de behov och krav som ställs på samhällsviktiga verksamheter.

Vi baserar vår bedömning på att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen har fastställt krav på analyser och aktiviteter som syftar till att upprätta förmåga till kontinuitet för samhällsviktiga verksamheter. Dessa krav inkluderar både krisberedskaps- och informationssäkerhetsperspektivet.

Vi konstaterar att VA-verksamheten inom ramen för RSA-arbetet och tillhörande kontinuitetshantering har identifierat risker och kritiska beroenden till it. Vi kan dock konstatera att systemsäkerhetsanalyser inte har genomförts inom VA-verksamheten i enlighet med krav i riktlinjer för informationssäkerhet. Detta innebär att det saknas tillräckliga underlag som beskriver vilka behov och krav som finns i syfte att relevanta säkerhetsåtgärder ska kunna vidtas för system som nyttjas inom samhällsviktig verksamhet.

3.7 Säkerhetsåtgärder

3.7.1 Säkerhetsåtgärder för att förhindra att incidenter sker

It-avdelningen uppges ha vidtagit ett antal åtgärder i syfte att skydda kommunen som helhet. Från it-avdelningens perspektiv framhålls att grundsynen är att ha en robust it-miljö med hög redundans i grunden. I Kramfors kommun finns ansvaret för IT-frågor inom kommunledningsförvaltningen under kommunstyrelsen.

Intervjuade beskriver att vissa anpassningar har gjorts även om systemsäkerhetsanalyser inte genomförts. Åtgärder har baserats på en övergripande bedömning och den prioritet som gjorts av VA-verksamhetens system i förhållande till den samhällsviktiga verksamheten. I arbetet har delvis en extern resurs funnits tillhands för att göra anpassningar som medför att informationssystem inom VA dels stärkt redundansen, dels isolerat skyddsvärda it-komponenter så att de inte påverkas i händelse av bortfall av internet eller it-säkerhetshändelser riktade mot andra delar av it-miljön.

Det uppges finnas en medvetenhet om att ytterligare åtgärder avseende både it-säkerhet samt fysisk säkerhet och skalskydd inom VA-verksamheten finns. Bland annat mot bakgrund av det faktum att VA-verksamheten har andra typ av skyddsbehov med tanke på att de har en OT¹³-miljö i sina anläggningar vilket kan innebära helt

---

¹³ Operational Technology

andra krav och behov än de som är anpassade efter kommunens administrativa it-miljö.

3.7.2 Bedömning

Vi bedömer att tekniska säkerhetsåtgärder delvis vidtagits men att det saknas väsentliga bedömningar för att tillse att dessa är i nivåer som krävs för samhällsviktig verksamhet, exempelvis för att skydda nätverk, anläggningar och information.

Vi kan även konstatera att VA-verksamheten själva identifierat och är medvetna om att ytterligare riskanalyser, åtgärder och planering kan behövas för att nå upp till de krav som ställs både i nuläget och mot bakgrund av att nya lagkrav kan komma att omfatta verksamheten från 2025. Vi ser det som väsentligt att systemsäkerhetsanalyser genomförs som resulterar i åtgärdsplaner så att en prioritering kan göras över de mest väsentliga åtgärderna i förhållande till risker och sårbarheter.

3.8 Kontinuitetshantering och planer

Enligt *Riktlinje för krisberedskap och skydd om olyckor* framgår att respektive nämnd har ansvar för arbetet inom den egna verksamheten. I verksamheternas ansvar ingår bland annat att ha en aktuell kontinuitetshantering. Därtill beskrivs att kommunen ska använda underlaget från risk- och sårbarhetsanalysen i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser. Enligt dokumentet ansvarar respektive verksamhets- eller avdelningschef för att årligen ta fram en planering. Enligt dokumentet var arbetet en pågående process vid tid för upprättandet 2019.

Intervjuade beskriver att arbetet med kontinuitetsplaner kommit långt inom förvaltningen. I nuläget finns kontinuitetsplaner både på övergripande nivå inom VA-verksamheten och för specifika anläggningar. Vi har i granskningen tagit del av exempel på planering (som inte innehåller skyddsvärda uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen). De planer vi erhållit avser både dricksvattendistribution och avlopp.

I granskningen lyfts särskilt som en styrka att kommunens anläggningar har en geografisk spridning som ger en säkrare tillgång till dricksvatten. Därtill sker löpande åtgärder för att ha en hög kapacitet att tillhandhålla dricksvatten.

De åtgärder och rutiner som beskrivs inkluderar it-avbrott och baseras främst på övergång till manuell drift. Detta lyfts som ett särskilt fokus inom VA-verksamheten, att kunna ha lokal drift på alla verken även om fjärrstyrning inte är tillgängligt. Enligt uppgift är uppfattningen att det i nuläget skulle kunna hanteras utan större påverkan på verksamheten, men att en högre bemanning antagligen skulle krävas. I de planer vi tagit del av kan vi konstatera att externa resurser ingår som del i reservrutiner. Vid tid för intervjuerna hade en övning precis genomförts utifrån scenariot att verksamheter inte hade tillgång till dricksvatten. Då testades kommunens rutiner för nödvatten och de verksamheter som deltog i övningen fick möjlighet att utvärdera hur de skulle klara att upprätthålla verksamhet utan tillgång till vatten. Erfarenheter från övningen hade inte

Kramfors kommun

Granskning av VA-verksamheten samt IT-säkerheten inom området

2024-11-27

hunnits samlas ihop men den uppfattning som intervjuade hade var att upprättade rutiner och planering fungerade väl.

3.8.1 Bedömning

Vi bedömer att det delvis finns en tillräcklig kontinuitetsplanering med tillhörande reservrutiner för att upprätthålla verksamheten om en kritisk it-säkerhetshändelse skulle inträffa.

Det finns krav om att kommunens samhällsviktiga verksamheter ska ha en aktuell kontinuitetshantering. Vi ser positivt på att det finns kontinuitetsplaner som beskriver reservrutiner och övergång till alternativa arbetssätt inom VA-verksamheten i händelse av kriser. Vi kan dock konstatera genom nämndens uppdrag till förvaltningen att det trots detta finns behov av att stärka arbetet med kontinuitetshantering och vidta åtgärder som stärker förmågan till en robust verksamhet.

Verksamheten har med grund i nuvarande analyser gjort bedömningen att kontinuiteten i hög grad kan upprätthållas genom manuell drift om en kritisk it-säkerhetshändelse skulle inträffa. Då det saknas vissa väsentliga analyser och bedömningar inom informationssäkerhet ser vi dock en risk att nuvarande planering och åtgärder inte baseras på tillräckliga underlag. Vi ser därför att nuvarande planering och rutiner behöver ställas i relation till resultatet i systemsäkerhetsanalyser och kompletterande riskanalyser inom VA-verksamheten.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har ändamålsenliga och säkra rutiner vad gäller VA-verksamheten, om god redovisningssed inom området tillämpas samt om säkerhet och beredskap kopplad till området är tillräcklig.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen delvis har ändamålsenliga rutiner vad gäller VA-verksamheten, att god redovisningssed inom området delvis tillämpas och att säkerheten och beredskapen kopplad till området delvis är tillräcklig.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi produktionsnämnden att:

- Upprätta rutiner och riktlinjer för hur arbetet generellt ska bedrivas kring VA-verksamheten i kommunen, t ex i formen av en teknisk handbok. Detta som ett ytterligare stöd i arbetet som kan vara värdefullt i samband med att t ex nya medarbetare rekryteras.
- Fortsätta arbetet med att stärka underlagen i de bägge verksamhetssystemen VA-banken respektive IDUS genom att prioritera att fortsatt lägga in data, uppgifter och information om såväl VA-ledningar som VA-verk i respektive verksamhetssystem.
- Fortsätta arbetet och insatserna kring att utveckla säkerheten och skyddet vad gäller VA-anläggningarna, bl a genom olika typer av fjärrövervakning.
- Fastställa prioriteringsgrunder för de underhållsinsatser och underhållsåtgärder som ska genomföras inom ramen för VA-verksamheten.
- Fortsätta med att säkerställa att tillräckliga underhållsåtgärder och underhållsinsatser genomförs i syfte att bibehålla status, skick och värde på nuvarande VA-ledningar och VA-verk.
- Överväga om underhållsplanerna inom VA-verksamheten ska ha ett längre tidsperspektiv än vad som för närvarande är fallet. I nuläget finns underhållsplaner som gäller för tre år.
- Säkerställa att tillräckliga investeringar sker inom avloppsreningsverkssidan framöver, detta för att bl a kunna uppfylla avloppsdirektiv från EU.
- Säkerställa att avsättning till fond för framtida nyinvesteringar sker enligt de regler som gäller i Lagen om allmänna vattentjänster.
- Säkerställa att vattentjänstplan antas i såväl kommunstyrelsen som i kommunfullmäktige under senare delen av 2024.
- Säkerställa uppföljning av uppdrag i Verksamhetsplan 2024 inom robusthet och kontinuitetsplanering för att tillse att framdrift inom förvaltningen sker enligt ställda förväntningar.
- Komplettera nuvarande risk- och sårbarhetsanalys med ytterligare riskhanteringsprocesser i relation till den samhällsviktiga verksamhet som nämnden ansvarar för i ett samhällsperspektiv.

Kramfors kommun

Granskning av VA-verksamheten samt IT-säkerheten inom området

2024-11-27

- Säkerställa att systemsäkerhetsanalyser görs för de system som nyttjas i de samhällsviktiga verksamheterna.
- Säkerställa att åtgärder vidtas som analyser visar behov om för att höja förmågan att upprätthålla verksamheten i händelse av kriser.
- Fortsatt följa utvecklingen av NIS2-direktivet och den svenska tillämpningen i Cybersäkerhetslagen för anpassning enligt de krav som nämnden och verksamheten behöver efterleva.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa uppföljning av uppdrag i Verksamhetsplan 2024 inom informationssäkerhet för att tillse att framdrift inom förvaltningen sker enligt ställda förväntningar.
- Säkerställa att det finns en organisation och ansvarsfördelning som är anpassad efter kommunens behov och krav i informationssäkerhetsarbetet.
- Fortsatt följa utvecklingen av NIS2-direktivet och den svenska tillämpningen i Cybersäkerhetslagen för anpassning enligt de krav som styrelsen och verksamheten behöver efterleva.

Datum som ovan

KPMG AB

Lena Medin
*Certifierad kommunal yrkesrevisor
och uppdragsansvarig*

Anders Petersson
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Jenny Thörn
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Kramfors kommun

Granskning av VA-verksamheten samt IT-säkerheten inom området

2024-11-27

Bilaga 1

Underhållskostnader

Underhållskostnader 2023

KONTOGRUPP	Utfall ack	Budget ack
41 Anläggnings- o underhållsmateri	12 080	10 257
64 Förbrukningsinv o förbruknmtrl	750	200
66 Reparation o underhåll	3 097	1 583
	15 927	12 039

Underhållskostnader jan-aug 2024

KONTOGRUPP	Utfall ack	Budget helår
41 Anläggnings- o underhållsmateri	7 473	11 716
64 Förbrukningsinv o förbruknmtrl	276	254
66 Reparation o underhåll	2 223	1 638
	9 972	13 608